

RJ-Uiting 2023-3: Verduidelijkingen inzake verslaggeving bij onzekerheid over de continuïteit (ontwerp-Richtlijnen: RJ 170, RJk A2)

<i>Hoofdstuk RJ</i>	170 Discontinuïteit en ernstige onzekerheid over continuïteit
<i>Alinea's</i>	103-104, 106, 301-302, 305, Bijlage 1
<i>Hoofdstuk RJk</i>	A2 Verwerking en waardering
<i>Alinea's</i>	211-214, Bijlage 1
<i>Status</i>	Ontwerp-Richtlijn
<i>Publicatiedatum RJ-Uiting</i>	8 maart 2023
<i>Voorgestelde ingangsdatum</i>	1 januari 2024 (eerdere toepassing aanbevolen)
<i>Commentaarperiode tot</i>	19 april 2023

Inleiding

Voor wie is deze RJ-Uiting relevant

Deze RJ-Uiting is met name relevant voor rechtspersonen waarbij onzekerheid bestaat over de continuïteitsveronderstelling.

Welke wijzigingen stelt de RJ voor

De Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) stelt voor om:

- het begrippenkader inzake onzekerheid over de continuïteit te harmoniseren;
- de beoordeling of materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat, alsmede de bijbehorende toelichtingsvereisten, te verduidelijken; en
- een samenvattend schema van de verslaggevingsvoorschriften per continuïteitsscenario op te nemen.

Met deze aanpassingen worden geen inhoudelijke wijzigingen beoogd. Het doel is een consistente toepassing van de Richtlijnen te bevorderen en de praktijk te ondersteunen.

Ingangsdatum

De RJ stelt voor de wijzigingen van kracht te laten zijn voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2024. Eerdere toepassing wordt aanbevolen.

Commentaarperiode

De RJ nodigt u uit tot het inzenden van reacties en commentaren op deze RJ-Uiting. Deze kunnen tot uiterlijk 19 april 2023 worden ingediend bij het RJ secretariaat, bij voorkeur per e-mail (secretariaat@rjnet.nl). Commentaren zullen als openbare informatie worden behandeld en op de RJ-website worden gepubliceerd, tenzij door respondenten is aangegeven dat het commentaar geheel of gedeeltelijk moet worden aangemerkt als vertrouwelijk.

Achtergrond

Mede naar aanleiding een ontvangen commentaarbrief heeft de RJ de verslaggevingsvoorschriften inzake continuïteit beoordeeld. Hierbij is geconstateerd dat in de praktijk behoefte bestaat aan enkele verduidelijkingen. Derhalve stelt de RJ voor om (in het bijzonder) hoofdstuk 170 ‘Discontinuïteit en ernstige onzekerheid over continuïteit’ van de RJ-bundel en hoofdstuk A2 ‘Verwerking en waardering’ van de RJk-bundel op een aantal punten aan te passen.

Samenvatting

De RJ stelt voor om:

- het begrippenkader inzake onzekerheid over de continuïteit te harmoniseren en voortaan consistent de term ‘materiële onzekerheid over de continuïteit’ te hanteren.
- de invloed van benodigde maar nog niet bevestigde medewerking van belanghebbenden op de beoordeling of materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat, te verduidelijken.
- de toelichtingsvereisten in de situatie dat materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat, te verduidelijken.
- een overzicht van de verschillende continuïteitsscenario’s en bijbehorende verslaggevingsvoorschriften op te nemen in de bijlage bij hoofdstuk 170 van de RJ-bundel en hoofdstuk A2 van de RJk-bundel.

Daarnaast bevat deze RJ-Uiting enkele voorbeelden ter illustratie van deze continuïteitsscenario’s. Voorts vraagt de RJ aandacht voor de toelichting van continuïteitsrisico’s in het bestuursverslag.

Voorgestelde wijzigingen Richtlijnen voor (middel)grote rechtspersonen

In deze paragraaf worden de voorgestelde wijzigingen in de RJ-bundel nader toegelicht.

Begrippenkader inzake onzekerheid over de continuïteit

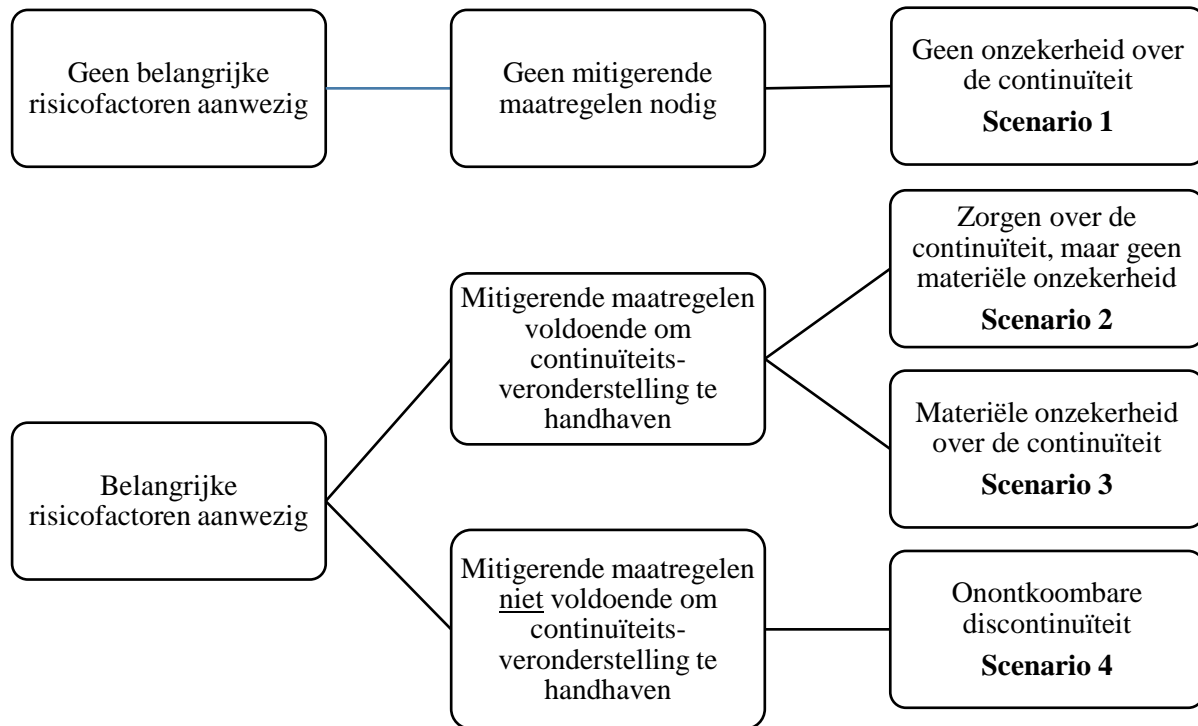
De RJ heeft geconstateerd dat in de praktijk enige onduidelijkheid bestaat over het begrippenkader inzake continuïteit, met name wanneer de continuïteitsveronderstelling kan worden gehandhaafd maar sprake is van een hoge(re) mate van onzekerheid over de continuïteit. Dit is het gevolg van verschillen in formulering in de relevante nationale en internationale wet- en regelgeving.¹

Artikel 2:384 lid 3 BW bepaalt dat de rechtspersoon specifieke toelichting inzake continuïteit moet opnemen indien sprake is van ‘gerede twijfel over de veronderstelling dat het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon wordt voortgezet’.² Artikel 2:393 lid 5 BW bepaalt dat in de accountantsverklaring melding moet worden gemaakt van ‘materiële onzekerheden die verband houden met gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon zijn werkzaamheden voort kan zetten’. Om te bepalen of deze situatie aan de orde is, wordt in beide gevallen niet alleen nagegaan of belangrijke risicofactoren bestaan (d.w.z. of sprake is van gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel *kunnen* doen rijzen).

¹ Artikel 2:384 lid 3 BW spreekt van ‘gerede twijfel’, artikel 2:393 lid 5 BW van ‘materiële onzekerheden’ en in de huidige Richtlijnen wordt het begrip ‘ernstige onzekerheid’ gehanteerd. In alinea 106 van hoofdstuk RJ 170 wordt ‘ernstige onzekerheid’ gelijkgesteld aan het wettelijke begrip ‘gerede twijfel’. De formulering in artikel 2:393 lid 5 BW sluit aan op de formulering in IFRS (IAS 1.25): “... material uncertainties related to events or conditions that may cast significant doubt upon the entity’s ability to continue as a going concern ...”.

² Onder IFRS is een soortgelijke specifieke toelichting vereist in geval van ‘material uncertainties’ (zie IAS 1.25 en de IFRIC-agendabeslissing ‘Going concern disclosure’ in de [IFRIC Update van juli 2010](#)).

Tevens wordt rekening gehouden met de mitigerende maatregelen van de leiding van de rechtspersoon (met inbegrip van al dan niet benodigde medewerking van belanghebbenden).³ Deze zogenaamde ‘netto-benadering’ kan conceptueel als volgt worden weergegeven:

Ondanks de verschillen in formulering is de conclusie omtrent de mate van onzekerheid over de continuïteit in zowel artikel 2:384 lid 3 BW als artikel 2:393 lid 5 BW afhankelijk van de combinatie van belangrijke risicofactoren en mitigerende maatregelen. In lijn met de gangbare praktijk stelt de RJ daarom voor om in alinea 106 van hoofdstuk 170 te verduidelijken dat met de in deze wetsartikelen gehanteerde begrippen hetzelfde wordt bedoeld.

Ook wordt voorgesteld het door de RJ gehanteerde begrip ‘ernstige onzekerheid’ te laten vervallen en in de Richtlijnen het begrip ‘materiële onzekerheid over de continuïteit’ te hanteren. Deze voorgestelde aanpassing leidt tot een wijziging van de titel van hoofdstuk 170 en redactionele wijzigingen in meerdere hoofdstukken.

Beoordeling of materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat

Wanneer een rechtspersoon naar verwachting niet meer op eigen kracht aan zijn verplichtingen zal kunnen voldoen, is het van belang na te gaan of aanvullende medewerking van belanghebbenden kan worden verkregen. Voorbeelden van medewerking van belanghebbenden zijn een aandeelhouder die zich garantstelt voor de schulden van de rechtspersoon of een kredietinstelling die zijn recht om een lening vervroegd op te eisen opschort. Wanneer voldoende medewerking van belanghebbenden voor het opmaken van de jaarrekening is bevestigd, is geen sprake van materiële onzekerheid over de continuïteit.

³ Onder IFRS geldt eenzelfde benadering (zie het in januari 2021 door de IFRS Foundation gepubliceerde educatief materiaal ‘[Going concern – a focus on disclosure](#)’).

Wanneer aanvullende medewerking van belanghebbenden benodigd is maar bij het opmaken van de jaarrekening nog niet bevestigd, is sprake van een verhoogde mate van onzekerheid over de continuïteit. Dit betekent niet per definitie dat sprake is van materiële onzekerheid over de continuïteit. Net zoals rekening wordt gehouden met de kans dat een toekomstscenario zich voordoet, zal de leiding van de rechtspersoon in deze situatie een inschatting moeten maken van de kans dat de benodigde medewerking (alsnog) kan worden verkregen. Alleen wanneer dit op basis van de specifieke feiten en omstandigheden voldoende aannemelijk is, leidt benodigde maar nog niet bevestigde medewerking van belanghebbenden niet tot materiële onzekerheid over de continuïteit. De RJ stelt voor om alinea 302 van hoofdstuk 170 op dit punt te verduidelijken.

Toelichtingsvereisten bij materiële onzekerheid over de continuïteit

Faillissementen kunnen grote maatschappelijke schade veroorzaken. Daarom is het belangrijk gebruikers van de jaarrekening te informeren over de inschatting van de leiding of de rechtspersoon zijn continuïteit kan handhaven. Wanneer materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat, bepalen de huidige Richtlijnen dat een adequate uiteenzetting van de omstandigheden waarin de rechtspersoon verkeert, in de toelichting moet worden opgenomen. Om begrijpelijk en relevant te zijn, dient deze toelichting in overeenstemming met artikel 2:384 lid 3 BW expliciet te vermelden dat als gevolg van de beschreven omstandigheden materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat. De RJ stelt voor om in alinea 305 van hoofdstuk 170 specifiek te wijzen op dit wettelijke toelichtingsvereiste.

Overzicht continuïteitsscenario's en bijbehorende verslaggevingsvoorschriften

De RJ heeft geconstateerd dat in de praktijk soms onduidelijkheid bestaat over de verschillende continuïteitsscenario's, de samenhang ertussen en de bijbehorende verslaggevingsvoorschriften. Teneinde consistentie te bevorderen en de praktijk te ondersteunen, stelt de RJ voor om als bijlage bij hoofdstuk 170 een samenvattend schema op te nemen. Op deze wijze wordt in één overzicht weergegeven welke verslaggevingsvoorschriften op de jaarrekening van toepassing zijn voor elk van de scenario's. De RJ benadrukt dat het van toepassing zijnde scenario oordeelsvorming vereist van de leiding van de rechtspersoon op basis van de specifieke feiten en omstandigheden.

Tevens wijst de RJ op alinea 129 van hoofdstuk 110 'Doelstellingen en uitgangspunten' en alinea 203 van hoofdstuk 135 'Algemene grondslagen voor de bepaling van het resultaat'. Dit betreffen algemene toelichtingsvereisten die ook van toepassing zijn op oordelen en schattingen respectievelijk onzekerheden met betrekking tot de continuïteit. Voorbeelden van oordelen zijn het bepalen of de jaarrekening kan worden opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling alsmede of sprake is van materiële onzekerheid over de continuïteit. Onzekerheden kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. Oordelen en schattingen respectievelijk onzekerheden moeten worden toegelicht voor zover dit noodzakelijk is voor het vereiste inzicht.

Verder heeft de RJ als bijlage bij deze RJ-Uiting enkele voorbeelden toegevoegd om de verschillende continuïteitsscenario's te illustreren. Hiermee worden geen nadere voorschriften (in aanvulling op de Richtlijnen) beoogd.

Voorgestelde wijzigingen Richtlijnen voor micro- en kleine rechtspersonen

Consistent met bovenstaande voorstellen in de RJ-bundel worden, voor zover van toepassing, voor de RJk-bundel dezelfde aanpassingen voorgesteld in hoofdstuk A2 ‘Verwerking en waardering’, alsmede enkele redactionele aanpassingen in de hoofdstukken M1 ‘Microrechtspersonen’ en B8 ‘Eigen vermogen’. Tevens stelt de RJ voor om de bepalingen inzake continuïteit op enkele andere punten waar geen verschil beoogd is, nader in lijn te brengen met de bepalingen in de RJ-bundel.

Toelichting in het bestuursverslag

Tot slot vraagt de RJ aandacht voor de toelichting van continuïteitsrisico’s in het bestuursverslag. Artikel 2:391 lid 1 BW bepaalt dat het bestuursverslag een beschrijving bevat van de voornaamste risico’s en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd. Alinea 1052 van hoofdstuk 400 ‘Bestuursverslag’ van de RJ-bundel geeft aan dat gebruikers van het bestuursverslag zodoende in staat worden gesteld om zich een goed beeld te vormen van mogelijke gebeurtenissen of ontwikkelingen met belangrijke gevolgen voor de continuïteit en noemt verschillende categorieën van risico’s.

Micro- en kleine rechtspersonen zijn niet verplicht tot het opstellen van een bestuursverslag.

Amsterdam, 8 maart 2023

Bijlage: Voorbeelden ter illustratie van continuïteitsscenario's

Deze bijlage bij RJ-Uiting 2023-3 bevat enkele voorbeelden om de verschillende continuïteitsscenario's (zoals opgenomen in het schema in de bijlage bij hoofdstuk 170) te illustreren. Hiermee worden geen nadere voorschriften (in aanvulling op de Richtlijnen) beoogd. De RJ benadrukt dat de in de jaarrekening op te nemen toelichting afhankelijk is van de specifieke feiten en omstandigheden.

Scenario 1: Geen onzekerheid over de continuïteit

Een onderneming heeft winstgevende activiteiten en voorziet geen liquiditeitsproblemen. Hierdoor bestaat er geen onzekerheid over de continuïteit. De onderneming licht toe dat de jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Er zijn geen specifieke toelichtingsvereisten met betrekking tot de continuïteit. Het is ook minder waarschijnlijk dat belangrijke oordelen en schattingen en belangrijke onzekerheden zijn betrokken bij de conclusie hieromtrent.

Scenario 2: Zorgen over de continuïteit, maar geen materiële onzekerheid

Een onderneming lijdt verlies, mede doordat de vraag naar haar goederen en diensten is gedaald. De onderneming maakt gebruik van een langlopende lening van een kredietinstelling. Hierbij zijn bankconvenanten overeengekomen, zoals het moeten voldoen aan bepaalde ratio's. Als deze convenanten in werking treden, wordt de schuld direct opeisbaar.

Op basis van de prognose verwacht de leiding van de onderneming dat de lening toereikend is om aan de verplichtingen te voldoen. Echter, de verwachting is dat de ratio's op het toetsmoment zes maanden na balansdatum niet zullen worden behaald en daarmee de convenanten in werking zullen treden. De verwachting is dat de onderneming de lening moet aflossen, waardoor de onderneming niet langer aan haar verplichtingen zal kunnen voldoen. Als mitigerende maatregel heeft de 100% aandeelhouder van de onderneming zich garant gesteld. Deze aandeelhouder zal, indien de convenanten in werking treden en de lening moet worden afgelost, een langlopende lening van gelijke omvang aan de onderneming verstrekken. De leiding heeft beoordeeld dat de 100% aandeelhouder in staat is om deze garantstelling na te komen.

De leiding van de onderneming concludeert dat geen materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat.

De onderneming licht toe dat de jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Tevens concludeert de leiding van de onderneming dat zij het noodzakelijk vindt voor het vereiste inzicht om de belangrijke oordelen en schattingen, alsmede de belangrijke onzekerheden, die zijn betrokken bij de conclusie inzake continuïteit in de toelichting uiteen te zetten. In deze toelichting wordt bijvoorbeeld ingegaan op:

- het naar verwachting niet behalen van de in de convenanten overeengekomen ratio's;
- de mogelijke gevolgen daarvan (aflossen van de lening); en
- de garantstelling door de 100% aandeelhouder.

Scenario 3: Materiële onzekerheid over de continuïteit

Zie voor de gebeurtenissen en omstandigheden scenario 2, alleen stelt de 100% aandeelhouder zich niet garant.

De onderneming is in gesprek met meerdere kredietinstellingen, maar heeft nog geen concreet zicht op een nieuwe leningsovereenkomst (van gelijke omvang) met dezelfde of een andere kredietinstelling. Het is niet voldoende aannemelijk dat de benodigde aanvullende medewerking (een nieuwe lening) zal worden verkregen. Wel bestaat een reële kans dat de onderneming (een deel van) de bedrijfsactiviteiten zal kunnen voortzetten.

De leiding van de onderneming concludeert dat materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat.

De onderneming licht toe dat de jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling en vermeldt dat materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat. Daarnaast wordt een adequate uiteenzetting gegeven van de omstandigheden waarin de onderneming verkeert en worden de belangrijke oordelen en schattingen, alsmede de belangrijke onzekerheden, die zijn betrokken bij de conclusie inzake continuïteit in de toelichting uiteengezet. In deze toelichting wordt bijvoorbeeld ingegaan op:

- het naar verwachting niet behalen van de in de convenanten overeengekomen ratio's;
- de mogelijke gevolgen daarvan (aflossen van de lening);
- het in gesprek zijn met meerdere kredietinstellingen;
- de haalbaarheid en effectiviteit van de mitigerende maatregelen;
- en de verwachting dat een reële kans bestaat om de onderneming voort te zetten, maar dat het nog niet voldoende aannemelijk is dat de benodigde aanvullende medewerking zal worden verkregen.

Scenario 4: Onontkoombare discontinuïteit

Een onderneming lijdt verlies, mede doordat de vraag naar haar goederen en diensten is gedaald. De onderneming maakt gebruik van langlopende leningen van een kredietinstelling. Hierbij zijn bankconvenanten overeengekomen, zoals het moeten voldoen aan bepaalde ratio's. Als deze convenanten in werking treden, wordt de schuld direct opeisbaar.

De ratio's zijn niet behaald, de convenanten zijn in werking getreden en de lening moet worden afgelost. De lening is benodigd om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Er zijn geen mogelijkheden om een nieuwe lening te verkrijgen en andere mitigerende maatregelen zijn onvoldoende. Er is geen reële kans dat de onderneming (een deel van) de bedrijfsactiviteiten zal kunnen voorzetten doordat zij niet meer op eigen kracht aan haar verplichtingen kan voldoen en benodigde aanvullende medewerking van belanghebbenden niet kan worden verkregen.

De onderneming licht toe dat de jaarrekening is opgesteld op basis van liquidatiegrondslagen. Onder mededeling van de invloed op vermogen en resultaat wordt toegelicht dat het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon niet wordt voortgezet. Daarnaast worden, naast de gebruikelijke toelichtingsvereisten van Titel 9 Boek 2 BW, specifieke toelichtingen gegeven zoals opgenomen in alinea 208 van hoofdstuk 170.

Voorgestelde wijzigingen RJ-bundel

Voorgestelde wijzigingen hoofdstuk 170

170 DISCONTINUÏTEIT EN ~~ERNSTIGE-MATERIËLE~~ ONZEKERHEID OVER CONTINUÏTEIT

Deze Richtlijn 170 (gewijzigd ~~2021~~2023) vervangt Richtlijn 170 (~~herzien 2014~~gewijzigd 2021) en is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari ~~2022~~2024.

170.1 Inleiding

Toepassingsgebied

101 Bij de waardering van activa en verplichtingen gaat de rechtspersoon in beginsel uit van de continuïteit van het geheel van zijn werkzaamheden (de zogenoemde continuïteitsveronderstelling). Hierbij wordt de rechtspersoon geacht zijn activiteiten te kunnen voortzetten zonder noodzaak tot liquidatie dan wel staking van alle bedrijfsactiviteiten. Op basis van dit uitgangspunt zijn de overige richtlijnen opgesteld.

Dit hoofdstuk is van toepassing indien ~~er ernstige-materiële~~ onzekerheid over de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon bestaat (~~‘ernstige-onzekerheid’~~zie [alineea 106](#)) of de discontinuïteit van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon onontkoombaar is (‘onontkoombare discontinuïteit’).

Dit hoofdstuk is niet van toepassing indien slechts een deel van de bedrijfsactiviteiten beëindigd wordt. Hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk 345 Beëindiging van bedrijfsactiviteiten.

102 **In geval van onontkoombare discontinuïteit, ook indien dit blijkt na balansdatum maar voor het vaststellen van de jaarrekening, dient de jaarrekening te worden opgesteld aan de hand van paragraaf 2.** Zie ook hoofdstuk 160 Gebeurtenissen na balansdatum.

103 Van onontkoombare discontinuïteit is sprake als ~~duurzame voortzetting van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon onmogelijk is geworden~~geen reële kans bestaat dat de rechtspersoon (een deel van) de bedrijfsactiviteiten zal kunnen voortzetten doordat ~~de rechtspersoon~~hij niet meer op eigen kracht aan zijn verplichtingen zal kunnen voldoen en ~~voldoende benodigde~~ aanvullende medewerking van belanghebbenden niet kan worden verkregen.

104 Paragraaf 2 is niet van toepassing in situaties waarin:

- de rechtspersoon is opgericht voor bepaalde tijd en de liquidatie dan wel staking van alle bedrijfsactiviteiten zich voltrekt volgens een bij oprichting bepaald scenario, waarin de rechtspersoon naar verwachting aan al zijn verplichtingen zal voldoen; of
- na oprichting van de rechtspersoon is besloten de rechtspersoon te liquideren dan wel alle bedrijfsactiviteiten te staken, waarbij de rechtspersoon naar verwachting aan al zijn verplichtingen zal voldoen.

In deze situaties wordt de jaarrekening opgesteld uitgaande van de gebruikelijke grondslagen (en niet op basis van liquidatiegrondslagen), maar wordt niettemin het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon niet (langer) voortgezet. Als gevolg hiervan is artikel 2:384 lid 3 BW van toepassing. Daarom zet de rechtspersoon dit feit onder mededeling van de mogelijke invloed op vermogen en resultaat in de toelichting uiteen. **De rechtspersoon dient de aard van zijn (nog resterende) bedrijfsactiviteiten toe te lichten en hierbij te vermelden dat hij, voor zover van toepassing, is opgericht voor bepaalde tijd.**

Paragraaf 3 is in bovengenoemde situaties naar analogie van toepassing.

Wettelijke bepalingen

105 Dit hoofdstuk is mede gebaseerd op artikel 2:384 lid 3 en 4 BW, dat gaat over het uitgangspunt van continuïteit van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon. Dit artikel is opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten.

Uit de Memorie van Toelichting blijkt dat indien de continuïteit niet verzekerd is, er reden kan bestaan tot waardering op een andere grondslag dan de gebruikelijke, bijvoorbeeld op basis van liquidatiewaarde.

106 Onder het in artikel 2:384 lid 3 BW opgenomen begrip ‘gerede twijfel over de veronderstelling dat het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon wordt voortgezet’ en het in de praktijk gebruikelijke artikel 2:393 lid 5 BW opgenomen begrip ‘ernstige onzekerheid materiële onzekerheden die verband houden met gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon zijn werkzaamheden voort kan zetten’ wordt in het kader van dit hoofdstuk hetzelfde verstaan. In dit hoofdstuk wordt kortheidshalve gesproken van ‘materiële onzekerheid over de continuïteit’.

170.2 Discontinuïteit van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon is onontkoombaar

201 **In geval van onontkoombare discontinuïteit dient de rechtspersoon in elk geval de volgende grondslagen van de jaarrekening toe te passen:**

- **alle activa die voldoen aan de definitie van een actief zoals opgenomen in hoofdstuk 940, worden in de balans verwerkt, ongeacht of deze eerder al in de balans waren opgenomen, en deze posten worden gewaardeerd tegen de (verwachte) opbrengstwaarde;**
- **alle posten van het vreemd vermogen worden in de balans verwerkt in overeenstemming met alinea 105 van hoofdstuk 115 Criteria voor opname en vermelding van gegevens, en deze posten worden gewaardeerd tegen (de beste schatting van) de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende posten af te wikkelen; en**
- **in de balans worden overlopende posten opgenomen voor verwachte kosten en opbrengsten tot de verwachte datum van afwikkeling.**

De grondslagen uitgaande van onontkoombare discontinuïteit worden ook wel aangeduid als grondslagen uitgaande van liquidatie van het geheel der werkzaamheden, ~~of~~ grondslagen op liquidatiebasis of liquidatiegrondslagen.

202 Verwerking van alle activa tegen opbrengstwaarde houdt onder meer in dat:

- waardevermeerderingen mogelijk zijn;
- activa opgenomen worden die afzonderlijk zullen worden verkocht, maar niet eerder in de balans opgenomen waren (zoals een intern ontwikkeld klantenbestand of merkrecht);
- indien een onderneming verkocht zal worden, de opbrengstwaarde van deze onderneming in aanmerking genomen wordt;
- (latente) belastingvorderingen verwerkt en gewaardeerd worden tegen de beste schatting van de belastingbedragen die na balansdatum zullen worden verrekend c.q. ontvangen.

In geval van liquidatie wordt de opbrengstwaarde ook wel aangeduid als liquidatiewaarde. Het begrip liquidatiewaarde duidt de opbrengst aan die de rechtspersoon kan verkrijgen op een markt waarop hij normaal niet opereert.

203 De grondslagen uitgaande van onontkoombare discontinuïteit houden voor de posten van het vreemd vermogen onder meer in dat:

- bij de waardering van de verplichtingen geen rekening gehouden wordt met het eigen kredietrisico van de rechtspersoon;
- schulden gewaardeerd worden exclusief agio of disagio en transactiekosten. Veelal is de nominale waarde de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om schulden af te wikkelen;
- financiële verplichtingen eerst niet langer in de balans verwerkt worden indien een transactie ertoe leidt dat deze teniet zijn gegaan, bijvoorbeeld door betaling (tot en met balansdatum) of door kwijtschelding (tot en met opmaakdatum van de jaarrekening);
- voorzieningen voor bestaande verplichtingen verwerkt en gewaardeerd worden volgens hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa;
- (latente) belastingverplichtingen verwerkt en gewaardeerd worden tegen de beste schatting van de belastingbedragen die na balansdatum zullen worden betaald.

204 Het opnemen van overlopende posten voor verwachte kosten en opbrengsten betekent onder meer dat overlopende posten voor de verwachte kosten van een liquidatie alsmede voor verwachte operationele exploitatieresultaten worden opgenomen, voor zover die niet reeds zijn begrepen in de waardering tegen opbrengstwaarde.

205 De overgang naar grondslagen uitgaande van onontkoombare discontinuïteit dient de rechtspersoon prospectief te verwerken. Het verschil met de boekwaarde per het moment van de overgang dient de rechtspersoon in de winst-en-verliesrekening te verwerken. De vergelijkende cijfers dient hij niet aan te passen.

206 Artikel 2:384 lid 3 BW schrijft voor dat in de toelichting wordt meegedeeld wat de gevolgen van de discontinuïteit voor het vermogen en het resultaat zijn. Dit brengt het verschil met de waardering op basis van de continuïteitsgrondslagen tot uitdrukking.

207 Indien de jaarrekening wordt opgesteld uitgaande van onontkoombare discontinuïteit, zijn de presentatie- en toelichtingsvereisten (inclusief de bepalingen inzake wettelijke reserves) van Titel 9 Boek 2 BW en van de overige hoofdstukken onverkort van toepassing.

Op grond van artikel 2:390 lid 1 BW vormt de rechtspersoon onder meer een herwaarderingsreserve voor zover waardevermeerderingen van activa die op balansdatum nog aanwezig zijn, ten gunste van het resultaat zijn gebracht. Een herwaarderingsreserve wordt niet gevormd voor activa bedoeld in de vorige zin waarvoor frequente marktnoteringen bestaan.

208 Bij onontkoombare discontinuïteit dient de rechtspersoon aanvullend de volgende toelichtingen te verstrekken:

- de feiten en omstandigheden die hebben geleid tot onontkoombare discontinuïteit;
- een beschrijving van het liquidatieplan of, als dit niet aanwezig is, de verwachte wijze van liquidatie;
- de methoden en belangrijke veronderstellingen die zijn gehanteerd bij de waardering op liquidatiebasis en belangrijke onzekerheden daarbij;
- de aard en bedragen van de belangrijke positieve en negatieve waardeveranderingen (inclusief kwijtscheldingen) die zijn verwerkt in de winst-en-verliesrekening; en
- de aard en bedragen van de in de balans opgenomen kosten en opbrengsten tot de verwachte datum van afwikkeling.

170.3 **Ernstige Materiële onzekerheid over de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon**

301 Tenzij ~~de sprake is van onontkoombare~~ discontinuïteit ~~onontkoombaar is~~ (zoals bedoeld in alinea 103), ~~kan wordt in het algemeen~~ de jaarrekening ~~worden~~ opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Hierbij Wel kunnen zich (indicaties voor) wel bijzondere waardeverminderingen van vaste activa voordoen. Verwezen wordt naar hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

302 Wel Bij toepassing van de continuïteitsveronderstelling kan sprake zijn van ernstige materiële onzekerheid over de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon, waarbij. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de rechtspersoon niet meer op eigen kracht aan zijn verplichtingen zal kunnen voldoen. ~~Zolang onzekerheid bestaat of en het niet voldoende aannemelijk is dat de benodigde~~ aanvullende medewerking van belanghebbenden zal worden verkregen ~~of voldoende zal zijn~~, maar er wel een reële kans bestaat dat ~~het geheel van de werkzaamheden van~~ de rechtspersoon (een deel van) de bedrijfsactiviteiten zal kunnen ~~worden voortgezet/voortzetten~~, ~~wordt de jaarrekening opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.~~

303 Voorbeelden van gebeurtenissen of omstandigheden die afzonderlijk of tezamen mogelijk een indicatie vormen dat sprake is van een ernstigemateriële onzekerheid over de continuïteit ~~van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon~~, zijn de volgende.

Financieel

- Een relatief gering of negatief eigen vermogen.
- Het niet langer voldoen aan financieringsconvenanten zonder dat duidelijk is wat de gevolgen zijn voor de voortzetting van de financiering.
- Aanwijzingen dat debiteuren niet aan hun verplichtingen zullen voldoen en/of dat crediteuren verstrekte financiële steun zullen intrekken.

- Negatieve operationele kasstromen blijkend uit actuele of toekomstgerichte financiële overzichten.
- Aanzienlijke negatieve bedrijfsresultaten of belangrijke waardedalingen van activa die worden aangewend om kasstromen te genereren.

Bedrijfsvoering

- Het verlies van een belangrijke afzetmarkt, concessie, licentie of een essentiële leverancier.
- Personeelsproblemen of een tekort aan belangrijke grondstoffen.

304 Door gebeurtenissen na balansdatum kan ook ernstige-materiële onzekerheid over de continuïteit ~~van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon~~ ontstaan. Verslechtering in operationele resultaten en/of de financiële positie na de balansdatum kan aanleiding geven tot het heroverwegingen van de continuïteitsveronderstelling van het oordeel of sprake is van materiële onzekerheid over de continuïteit.

305 Indien ernstige-materiële onzekerheid ~~bestaat~~ over de continuïteit ~~van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon~~ bestaat, dan wordt dit op grond van artikel 2:384 lid 3 BW in de toelichting vermeld. **Ook dient de rechtspersoon een adequate uiteenzetting van de omstandigheden waarin de rechtspersoon verkeert, in de toelichting op te worden opgenomen.**

170 Bijlage 1 Continuïteitsscenario's en relevante verslaggevingsvoorschriften

Onderstaande tabel vat de verschillende continuïteitsscenario's en bijbehorende verslaggevingsvoorschriften samen. Deze tabel moet in samenhang met de volledige tekst van dit hoofdstuk, alsmede met de genoemde bepalingen in de hoofdstukken 110 en 135, worden gelezen.

	<u>Scenario 1: Geen onzekerheid over de continuïteit</u>	<u>Scenario 2: Zorgen over de continuïteit, maar geen materiële onzekerheid</u>	<u>Scenario 3: Materiële onzekerheid over de continuïteit</u>	<u>Scenario 4: Onontkoombare discontinuïteit</u>
<u>Omschrijving</u>	<u>Geen gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen.</u>	<u>Gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen, waarbij geen sprake is van onzekerheid van materieel belang of de mitigerende maatregelen voldoende zijn.</u>	<u>Gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen, waarbij sprake is van onzekerheid van materieel belang of de mitigerende maatregelen voldoende zijn. Wel bestaat een reële kans dat de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen. (RJ 170.103 en 302-304)</u>	<u>Er bestaat geen reële kans dat de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen. (RJ 170.103)</u>
<u>Grondslagen</u>	<u>Jaarrekening op basis van continuïteitsveronderstelling.</u>			<u>Jaarrekening op liquidatiebasis.</u>
	<u>(RJ 170.101 en 105)</u>		<u>(RJ 170.101, 105 en 301)</u>	<u>(RJ 170.102, 105, 201-205 en 207)</u>
<u>Toelichting</u>	<u>Geen specifieke toelichting inzake continuïteit.</u>	<u>Belangrijke oordelen en schattingen (aard en veronderstellingen) en onzekerheden (aard en omvang), indien noodzakelijk voor het vereiste inzicht. (RJ 110.129 en RJ 135.203)</u>	<u>Toelichten dat materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat, tezamen met een adequate uiteenzetting van de omstandigheden waarin de</u>	<u>Onder mededeling van de invloed op vermogen en resultaat toelichten dat het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon niet</u>

			<u>rechtspersoon verkeert. (RJ 170.305)</u> <u>Belangrijke oordelen en schattingen (aard en veronderstellingen) en onzekerheden (aard en omvang), indien noodzakelijk voor het vereiste inzicht. (RJ 110.129 en RJ 135.203)</u>	<u>wordt voortgezet. (RJ 170.206)</u> <u>Gebruikelijke toelichtingsvereisten van Titel 9 Boek 2 BW. (RJ 170.207)</u> <u>Specifieke toelichting met betrekking tot onontkoombare discontinuïteit. (RJ 170.208)</u>
	<u>Indien sprake is van discontinuïteit zoals bedoeld in alinea 104 van hoofdstuk 170, dit feit toelichten onder mededeling van de mogelijke invloed op vermogen en resultaat. Tevens de aard van de (nog resterende) bedrijfsactiviteiten toelichten en, voor zover van toepassing, vermelden dat de rechtspersoon is opgericht voor bepaalde tijd (RJ 170.104).</u>			=

Ontwerp-2017-01-01

Voorgestelde wijzigingen overige hoofdstukken

110 DOELSTELLINGEN EN UITGANGSPUNTEN

Overige uitgangspunten

(...)

112 Bij de in alinea 111 genoemde waardering van activa en passiva wordt volgens artikel 2:384 lid 3 BW:

... uitgegaan van de veronderstelling dat het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon waaraan die activa en passiva dienstbaar zijn, wordt voortgezet, tenzij die veronderstelling onjuist is of haar juistheid aan gerede twijfel onderhevig is ...

In geval van discontinuïteit van de activiteiten van de rechtspersoon zijn de desbetreffende Richtlijnen opgenomen in hoofdstuk 170 Discontinuïteit en ernstige-materiële onzekerheid over continuïteit.

120 PRIJSGRONDSLAGEN

120.1 **Inleiding**

101 In dit hoofdstuk wordt aandacht geschonken aan de prijsgrondblagen zoals genoemd in alinea 117 van hoofdstuk 110 Doelstellingen en uitgangspunten. Dit hoofdstuk beperkt zich tot:

- de algemene begripsbepalingen (paragraaf 2); en
- de toelichting van de prijsgrondblagen (paragraaf 4).

Voor de verslaggeving in geval van discontinuïteit en ernstige-materiële onzekerheid over de continuïteit is hoofdstuk 170 van toepassing.

Nadere invulling van de te hanteren prijsgrondblagen voor posten in de jaarrekening zijn in de relevante hoofdstukken opgenomen.

160 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

160.1 **Inleiding**

Toepassingsgebied

101 Dit hoofdstuk behandelt gebeurtenissen na balansdatum waarbij aan de orde komt:

- in welk geval een rechtspersoon zijn jaarrekening aanpast als gevolg van gebeurtenissen na balansdatum;
- de toelichting die wordt gegeven betreffende gebeurtenissen na balansdatum.

Indien uit gebeurtenissen na balansdatum blijkt dat de continuïteitsveronderstelling niet terecht is, is hoofdstuk 170 Discontinuïteit en ernstige-materiële onzekerheid over continuïteit van toepassing.

(...)

160.2 Verwerking

(...)

Gebeurtenissen na balansdatum die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum

206 Gebeurtenissen die blijken na balansdatum tot aan het vaststellen van de jaarrekening (periode a en b) en die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum dienen niet in de jaarrekening te worden verwerkt, tenzij deze een grote betekenis voor de rechtspersoon hebben omdat de continuïteits-veronderstelling vervalt en de jaarrekening wordt opgesteld uitgaande van liquidatie van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon. Zie hoofdstuk 170 Discontinuïteit en ernstige-materiële onzekerheid over continuïteit.

240 EIGEN VERMOGEN

240.2 Eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening

(...)

Andere wettelijke reserves

(...)

229a De wettelijke reserve deelnemingen wordt gevormd voor resultaten en rechtstreekse vermogensvermeerderingen van de deelnemingen sinds de eerste waardering volgens de vermogensmutatiemethode. Op het moment van deze eerste waardering bedraagt deze wettelijke reserve dus nihil. Een uitzondering hierop is alinea 338 van hoofdstuk 214 Financiële vaste activa.

Onder rechtstreekse vermogensvermeerderingen worden verstaan de baten die rechtstreeks in het eigen vermogen van de deelnemingen zijn verwerkt, zoals beschreven in hoofdstuk 265 Overzicht van het totaalresultaat. Rechtstreekse vermogensvermeerderingen die voortvloeien uit de financiële relatie van de rechtspersoon met zijn deelneming als aandeelhouder of lid als zodanig, bijvoorbeeld een aanvullende agiostorting in een deelneming, vallen niet hieronder.

Op de wettelijke reserve deelnemingen worden in mindering gebracht uitkeringen waarop de rechtspersoon sedert de eerste waardering tegen netto-vermogenswaarde tot het moment van vaststellen van de jaarrekening recht heeft verkregen, alsmede rechtstreekse

vermogensverminderingen bij de deelneming, en uitkeringen die de rechtspersoon zonder beperkingen kan bewerkstelligen. Voorbeelden van beperkingen zijn:

- het niet kunnen afdwingen van een besluit tot uitkering;
- een (buitenlandse) deelneming die op grond van wet- en regelgeving beperkt is in het uitkeren van winsten of reserves. Voorbeelden zijn valutarestricties, wettelijke reserves en contractuele afspraken die uitkering beperken tot een bepaald minimumniveau van het eigen vermogen van de deelneming;
- een beperking kan ook bestaan indien en voor zover de deelneming geen uitkeringen mag doen die tot gevolg hebben dat zij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden (zie artikel 2:216 BW). Er is in ieder geval geen sprake van een beperking voor zover na het doen van een uitkering de continuïteit van de deelneming gewaarborgd is. Een beperking bestaat in ieder geval wel indien en voor zover door uitkering discontinuïteit onontkoombaar is (zie hoofdstuk 170 alinea 103) of ernstige-materiële onzekerheid over de continuïteit ontstaat (zie hoofdstuk 170 alinea 302);
- de aanvullende belasting die bij de uitkerende deelneming wordt geheven wanneer tot uitkering wordt overgegaan.

(...)

Toelichting

(...)

243 Een relatief gering of negatief eigen vermogen kan een indicator zijn voor twijfel omtrent de continuïteit. Verwezen wordt naar hoofdstuk 170 Discontinuïteit en ernstige-materiële onzekerheid over continuïteit. Tevens wordt in dit verband gewezen op artikel 2:108a BW.

345 BEËINDIGING VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN

345.2 **Begripsbepaling**

(...)

203 Het feit dat een onderdeel van de rechtspersoon wordt aangemerkt als een bedrijfsactiviteit die niet duurzaam wordt voortgezet, leidt op zichzelf niet tot gerede twijfel omtrent materiële onzekerheid over de continuïteit van de rechtspersoon als geheel, zoals bedoeld in hoofdstuk 170 Discontinuïteit en ernstige-materiële onzekerheid over continuïteit.

Voorgestelde wijzigingen RJK-bundel

M1 MICRORECHTSPERSONEN

De onderdelen van de jaarrekening

(...)

202 De microrechtspersoon is op grond van artikel 2:395a BW vrijgesteld van het opnemen van de specifieke toelichtingen in de jaarrekening, zoals vereist volgens de afdelingen 5 en 6 van Titel 9 Boek 2 BW. Er kunnen zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen waardoor de jaarrekening van de microrechtspersoon zonder aanvullende gegevens in ernstige mate tekortschiet in het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht. In dergelijke omstandigheden behoort de microrechtspersoon op grond van artikel 2:362 lid 4 BW in de jaarrekening gegevens te verstrekken ter aanvulling van hetgeen artikel 2:395a BW van de microrechtspersoon verlangt. Voorbeelden van uitzonderlijke omstandigheden zijn het zich voordoen van ernstige-materiële onzekerheid over de continuïteit en de toepassing van liquidatiegrondslagen.

A2 VERWERKING EN WAARDERING

Discontinuïteit en gerede twijfel-materiële onzekerheid over continuïteit

Toepassingsgebied en begripsbepaling

211 Artikel 2:384 lid 3 BW bepaalt dat bij de waardering van activa en passiva wordt uitgegaan van de veronderstelling dat het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon waaraan die activa en passiva dienstbaar zijn, wordt voortgezet (de zogenoemde continuïteitsveronderstelling), tenzij die veronderstelling onjuist is of de juistheid ervan aan gerede twijfel onderhevig is.

Onder het in artikel 2:384 lid 3 BW opgenomen begrip ‘gerede twijfel over de veronderstelling dat het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon wordt voortgezet’ en het in artikel 2:393 lid 5 BW opgenomen begrip ‘materiële onzekerheden die verband houden met gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon zijn werkzaamheden voort kan zetten’ wordt hetzelfde verstaan. In dit hoofdstuk wordt korthedshalve gesproken van ‘materiële onzekerheid over de continuïteit’.

In alinea 212 tot en met 214 komen twee mogelijke situaties aan de orde:

- discontinuïteit van het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon is onontkoombaar (‘onontkoombare discontinuïteit’);
- ~~omtrent de continuïteit van het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon bestaat gerede twijfel~~ (materiële ernstige onzekerheid over de continuïteit).

In beide situaties kunnen gebeurtenissen na balansdatum van betekenis zijn; zie daarvoor hoofdstuk A4 Gebeurtenissen na balansdatum.

2113a In de volgende situaties ~~kan~~wordt de jaarrekening ~~worden~~ opgesteld uitgaande van de gebruikelijke grondslagen (en niet op basis van liquidatiegrondslagen):

- de rechtspersoon is opgericht voor bepaalde tijd en de liquidatie dan wel staking van alle bedrijfsactiviteiten voltrekt zich volgens een bij oprichting bepaald scenario, waarin de rechtspersoon naar verwachting aan al zijn verplichtingen zal voldoen; of
- na oprichting van de rechtspersoon is besloten de rechtspersoon te liquideren dan wel alle bedrijfsactiviteiten te staken, waarbij de rechtspersoon naar verwachting aan al zijn verplichtingen zal voldoen.

In deze situaties wordt niettemin het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon niet (langer) voortgezet. Als gevolg hiervan is artikel 2:384 lid 3 BW van toepassing. Daarom moet de rechtspersoon dit feit onder mededeling van de mogelijke invloed op vermogen en resultaat in de toelichting uiteenzetten. De rechtspersoon ~~moet~~licht de aard van zijn (nog resterende) bedrijfsactiviteiten toelichten en vermeldt hierbij vermelden dat hij, voor zover van toepassing, is opgericht voor bepaalde tijd.

Alinea 214 is in bovengenoemde situaties naar analogie van toepassing.

Onontkoombare discontinuïteit

212 ~~Van De onontkoombaarheid van de onontkoombare~~ discontinuïteit is sprake als geen reële kans bestaat dat van het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon kan blijken uit een daartoe strekkend besluit dan wel dusdanig andere omstandigheden, dat duurzame voortzetting van het geheel der werkzaamheden onmogelijk is (een deel van) de bedrijfsactiviteiten zal kunnen voortzetten doordat hij niet meer op eigen kracht aan zijn verplichtingen zal kunnen voldoen en benodigde aanvullende medewerking van belanghebbenden niet kan worden verkregen.

213 ~~Indien de continuïteitsveronderstelling (artikel 2:384 lid 3 BW) vervalt en de rechtspersoon naar verwachting niet aan al zijn verplichtingen zal kunnen voldoen~~ geval van onontkoombare discontinuïteit, wordt de balans met toelichting opgesteld uitgaande van liquidatie van het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon (artikel 2:384 lid 3 BW en Memorie van Toelichting). Deze grondslagen worden ook wel aangeduid als grondslagen uitgaande van onontkoombare discontinuïteit, ~~of~~ grondslagen op liquidatiebasis of liquidatiegrondslagen.

Voorts schrijft artikel 2:384 lid 3 BW voor dat in de toelichting wordt medegedeeld wat de gevolgen van de discontinuïteit voor het vermogen en het resultaat zijn. Hiermede wordt derhalve het verschil met de waardering op continuïteitsbasis tot uitdrukking gebracht.

~~213a In de volgende situaties kan de jaarrekening worden opgesteld uitgaande van de gebruikelijke grondslagen:~~

- ~~– de rechtspersoon is opgericht voor bepaalde tijd en de liquidatie dan wel staking van alle bedrijfsactiviteiten voltrekt zich volgens een bij oprichting bepaald scenario, waarin de rechtspersoon naar verwachting aan al zijn verplichtingen zal voldoen; of~~

~~na oprichting van de rechtspersoon is besloten de rechtspersoon te liquideren dan wel alle bedrijfsactiviteiten te staken, waarbij de rechtspersoon naar verwachting aan al zijn verplichtingen zal voldoen.~~

~~In deze situaties wordt niettemin het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon niet (langer) voortgezet. Als gevolg hiervan is artikel 2:384 lid 3 BW van toepassing. Daarom moet de rechtspersoon dit feit onder mededeling van de mogelijke invloed op vermogen en resultaat in de toelichting uiteenzetten. De rechtspersoon moet de aard van zijn (nog resterende) bedrijfsactiviteiten toelichten en hierbij vermelden dat hij, voor zover van toepassing, is opgericht voor bepaalde tijd.~~

Materiële onzekerheid over continuïteit

214 ~~Er bestaat gerede twijfel omtrent~~Bij toepassing van de continuïteitsveronderstelling kan sprake zijn van materiële onzekerheid over de continuïteit van de werkzaamheden van de rechtspersoon. Dit is bijvoorbeeld indien het geval wanneer de rechtspersoon niet meer op eigen kracht aan zijn verplichtingen kan zal kunnen voldoen en het niet voldoende aannemelijk is dat benodigde aanvullende medewerking van belanghebbenden zal worden verkregen, maar er wel een reële kans bestaat dat de rechtspersoon (een deel van) de bedrijfsactiviteiten zal kunnen voortzetten. Dit houdt in dat zonder medewerking van belanghebbenden de discontinuïteit van de werkzaamheden van de rechtspersoon onvermijdelijk is, terwijl nog niet vaststaat of verdere medewerking wordt verkregen. In dit geval kan in het algemeen de jaarrekening nog worden opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Op grond van artikel 2:384 lid 3 BW moet het bestaan van materiële onzekerheid over de continuïteit in de toelichting moet alsdan worden vermeld. Ook wordt een adequate uiteenzetting worden gegeven van de omstandigheden waarin de onderneming verkeert ~~(artikel 2:384 lid 3 BW).~~

Onderwerpen die worden behandeld in de RJ-bundel

(...)

216 Voor de grondslagen van een balans uitgaande van liquidatie van het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 170 'Discontinuïteit en ernstige-materiële onzekerheid over continuïteit', paragraaf 2. Op grond van artikel 2:384 lid 3 BW wordt deze omstandigheid onder mededeling van de invloed op vermogen en resultaat in de toelichting uiteengezet. De rechtspersoon kan overwegen de overige in de RJ-bundel vermelde toelichtingen op te nemen.

A2 Bijlage 1 Continuïteitsscenario's en relevante verslaggevingsvoorschriften

Onderstaande tabel vat de verschillende continuïteitsscenario's en bijbehorende verslaggevingsvoorschriften samen. Deze tabel moet in samenhang met de volledige tekst van dit hoofdstuk, alsmede met de genoemde bepaling in hoofdstuk B18, worden gelezen.

	<u>Scenario 1: Geen onzekerheid over de continuïteit</u>	<u>Scenario 2: Zorgen over de continuïteit, maar geen materiële onzekerheid</u>	<u>Scenario 3: Materiële onzekerheid over de continuïteit</u>	<u>Scenario 4: Onontkoombare discontinuïteit</u>
<u>Omschrijving</u>	<u>Geen gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen.</u>	<u>Gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen, waarbij geen sprake is van onzekerheid van materieel belang of de mitigerende maatregelen voldoende zijn.</u>	<u>Gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen, waarbij sprake is van onzekerheid van materieel belang of de mitigerende maatregelen voldoende zijn. Wel bestaat een reële kans dat de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen. (Rjk A2.212 en 214)</u>	<u>Er bestaat geen reële kans dat de rechtspersoon aan zijn verplichtingen kan voldoen. (Rjk A2.212)</u>
<u>Grondslagen</u>	<u>Jaarrekening op basis van continuïteitsveronderstelling. (Rjk A2.211)</u>			<u>Jaarrekening op liquidatiebasis. (Rjk A2.213 en 216)</u>
<u>Toelichting</u>	<u>Geen specifieke toelichting inzake continuïteit.</u>	<u>Belangrijke oordelen en schattingen (aard en veronderstellingen) en onzekerheden (aard en omvang), indien noodzakelijk voor het vereiste inzicht. (Rjk B18.104)</u>	<u>Toelichten dat materiële onzekerheid over de continuïteit bestaat, tezamen met een adequate uiteenzetting van de omstandigheden waarin de</u>	<u>Onder mededeling van de invloed op vermogen en resultaat toelichten dat het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon niet</u>

			<u>rechtspersoon verkeert. (Rjk A2.214)</u> <u>Belangrijke oordelen en schattingen (aard en veronderstellingen) en onzekerheden (aard en omvang), indien noodzakelijk voor het vereiste inzicht. (Rjk B18.104)</u>	<u>wordt voortgezet. (Rjk A2.213 en 216)</u> <u>Gebruikelijke toelichtingsvereisten van Titel 9 Boek 2 BW. (Rjk A2.216)</u> <u>Specifieke toelichting met betrekking tot onontkoombare discontinuïteit. (Rjk A2.216)</u>
	<u>Indien sprake is van discontinuïteit zoals bedoeld in alinea 211a van hoofdstuk A2, dit feit toelichten onder mededeling van de mogelijke invloed op vermogen en resultaat. Tevens de aard van de (nog resterende) bedrijfsactiviteiten toelichten en, voor zover van toepassing, vermelden dat de rechtspersoon is opgericht voor bepaalde tijd (Rjk A2.211a).</u>			=

Ontwerp-2023-01-11

B8 EIGEN VERMOGEN

Andere wettelijke reserves

113a De wettelijke reserve deelnemingen wordt gevormd voor resultaten en rechtstreekse vermogensvermeerderingen van de deelnemingen sinds de eerste waardering volgens de vermogensmutatiemethode. Op het moment van deze eerste waardering bedraagt deze wettelijke reserve dus nihil. Een uitzondering hierop is alinea 121 van hoofdstuk B3 Financiële vaste activa en consolidatie.

Onder rechtstreekse vermogensvermeerderingen worden verstaan de baten die rechtstreeks in het eigen vermogen van de deelnemingen zijn verwerkt. Rechtstreekse vermogensvermeerderingen die voortvloeien uit de financiële relatie van de rechtspersoon met zijn deelneming als aandeelhouder of lid als zodanig, bijvoorbeeld een aanvullende agiostorting in een deelneming, vallen niet hieronder.

Op de wettelijke reserve deelnemingen worden in mindering gebracht uitkeringen waarop de rechtspersoon sedert de eerste waardering tegen nettovermogenswaarde tot het moment van vaststellen van de jaarrekening recht heeft verkregen, alsmede rechtstreekse vermogensverminderingen bij de deelneming, en uitkeringen die de rechtspersoon zonder beperkingen kan bewerkstelligen. Voorbeelden van beperkingen zijn:

- het niet kunnen afdwingen van een besluit tot uitkering;
- een (buitenlandse) deelneming die op grond van wet- en regelgeving beperkt is in het uitkeren van winsten of reserves. Voorbeelden zijn valutarestricties, wettelijke reserves en contractuele afspraken die uitkering beperken tot een bepaald minimumniveau van het eigen vermogen van de deelneming;
- een beperking kan ook bestaan indien en voor zover de deelneming geen uitkeringen mag doen die tot gevolg hebben dat zij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden (zie artikel 2:216 BW). Er is in ieder geval geen sprake van een beperking voor zover na het doen van een uitkering de continuïteit van de deelneming gewaarborgd is. Een beperking bestaat in ieder geval wel indien, en voor zover, door uitkering discontinuïteit onontkoombaar is (zie A2 alinea 211) of ernstige materiële onzekerheid over de continuïteit ontstaat (zie A2 alinea 214);
- de aanvullende belasting die bij de uitkerende deelneming wordt geheven wanneer tot uitkering wordt overgegaan.
(...)

Overige opmerkingen

(...)

131 Een relatief gering of negatief eigen vermogen kan een indicator zijn voor twijfel omtrent materiële onzekerheid over de continuïteit. Indien sprake is van gerede twijfel omtrent de continuïteit van de rechtspersoon wordt in de toelichting een adequate uiteenzetting gegeven van de omstandigheden waarin de onderneming verkeert. Verwezen wordt naar hoofdstuk A2 Verwerking en waardering, alinea 214.